

Suomessa syys- ja talvikaudella 2008–2009

ISSN 1238-5875

INFLUENSSAROKOTUSSUOSITUS SUOMESSA SYYS- JA TALVIKAUDELLA 2008–2009

Maksuton influenssarokotus annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 448/2007 mukaan vuosittain niille, joiden terveydelle influenssa aiheuttaa oleellisen uhkan tai joiden terveydelle influenssarokotuksesta on merkittävää hyötyä. Kansanterveyslaitos määrittelee vuosittain käytettävät rokotteet ja rokotusaiheet. Influenssarokotuksesta on hyötyä myös ilmaisrokotusten kohderyhmiin kuulumattomille. Rokottamiseen tarvitaan tällöin lääkärin määräyksellä apteekista lunastettu rokote.

On arvioitu, että epidemian aikana 5-15 % väestöstä voi sairastua influenssaan. Jokavuotiset influenssarokotukset ovat tehokkain tapa vähentää influenssaepidemian vaikutuksia. On kuitenkin syytä muistaa, että influenssarokote suojaa vain influenssavirusten aiheuttamalta taudilta, ei tavallista flunssaa tai nuhakuumetta aiheuttavilta viruksilta.

Ilmaisrokotusten kohderyhmät

Kansanterveyslaitos suosittelee, että maksuton influenssarokote annetaan syys- ja talvikaudella 2008–2009 seuraaville henkilöryhmille:

6-35 kuukauden ikäiset lapset

Pikkulapset sairastavat influenssaa enemmän kuin muut ikäryhmät. Influenssan vuoksi lapset myös joutuvat sairaalahoitoon yhtä usein kuin ikääntyneet. Useampi kuin joka kolmas influenssaan sairastunut pikkulapsi saa jälkitautilta bakteerin aiheuttaman korvatulehduksen. Pikkulapset erittävät virusta kauemmin ja enemmän kuin muut ikäryhmät ja ovat siksi myös tehokkaimpia taudin tartuttajia elinympäristössään. Rokottamalla pikkulapset influenssaa vastaan voidaan estää heidän sairastumisensa sekä influenssaan että sen jälkitauteihin ja näin vähentää merkittävästi lääkärikäyntejä, antibioottihoitoja ja sairaalahoitoja tässä ikäryhmässä.

65 vuotta täyttäneet (vuonna 1943 tai sitä ennen syntyneet)

Maksuttomaan influenssarokotukseen ovat aiempien vuosien tapaan oikeutettuja kaikki 65 vuotta täyttäneet henkilöt. Vakavaan influenssaan sairastumisen vaara kasvaa ikävuosien lisääntyessä, vaikka henkilöllä ei olisikaan todettua perustautia.

Lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluvat

3-64-vuotiaiden lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluvien henkilöiden rokotuksissa on olennaista, että heidät tunnistetaan ja että heitä pyritään aktiivisesti tavoittamaan. Tähän riskiryhmään kuuluvat sellaiset henkilöt, joiden terveyttä influenssaan sairastuminen oleellisesti uhkaa. Esimerkkejä rokotusindikaatioista on lueteltu alla. Harkinnan mukaan maksuton rokote voidaan antaa muillekin, jotka sairautensa vuoksi siitä selvästi hyötyvät. Maksuttoman rokotteen antamisesta voi päättää terveydenhoitaja, sairaanhoitaja tai lääkäri.

Rokotusindikaatioita ovat esimerkiksi:

- Krooninen sydänsairaus, keuhkosairaus tai diabetes
- Krooninen maksasairaus tai munuaisten vajaatoiminta (seerumin kreatiniini pysyvästi yli 150 µmol/l)
- Heikentynyt vastustuskyky taudin tai sen hoidon seurauksena. Rokotus annetaan immunosuppressiivisen hoidon tauon aikana ja ainakin 1-2 viikkoa ennen voimakasta hoitajaksoa.
- Kortisonikorvaushoito tai immuunivajavuus
- Pitkäkestoinen salisylaattihoito lapsilla ja nuorilla (Reyen oireyhtymän ehkäisemiseksi)

Raskaana oleville lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluville voidaan raskauden vaiheesta riippumatta antaa influenssarokotus.

Influenssarokote

Influenssarokote sisältää kolmesta viruskannasta puhdistettuja rakenneosia. Viruskannat vastaavat antigeenisesti WHO:n influenssakaudelle 2008 - 2009 suosittelemia kantoja: A/Brisbane/59/2007 (H1N1)-, A/Brisbane/10/2007 (H3N2)- ja B/Florida/4/2006. Rokotteen kaikki kolme viruskantaa on vaihdettu verrattuna syksyn 2007 rokotteeseen. Lääkelaitos hyväksyy Suomessa käytettävien rokotteiden koostumukset Euroopan lääkeviraston (EMEA) suosituksen pohjalta.

Tarkempaa tietoa influenssarokotteen koostumuksesta, suojatehosta ja haittavaikutuksista sekä ohjeita käyttöön liittyvistä varoitoimista ja vasta-aiheista löytyy Rokottajan käsikirjasta internet-osoitteesta <http://www.ktl.fi/portal/8178>.

Rokottaminen

Terveyskeskusten yleiset influenssarokotukset on rokotteiden toimitusaikataulun vuoksi varmintä suunnitella alkaviksi vasta marraskuussa. Yksittäisten, hyvin rajoitetun ajan toimivien rokotusvastaanottojen sijaan tulee pyrkiä rokottamaan syksyn aikana pidempänä jaksona. Rokotuksia jatketaan epidemian alkuun saakka. Epidemian puhjettuaan rokottaminen ei ole vaarallista, mutta suojan kehittyminen vie noin kaksi viikkoa rokotuksesta. Yleensä influenssaepidemia alkaa vuoden vaihteen jälkeen, mutta joskus jo joulukuussa.

Maksuttomiin influenssarokotuksiin oikeutettujen tulee saada tietoa mahdollisuudestaan saada influenssarokote. Rokotusjärjestelyt ja rokottaminen tulee toteuttaa siten, että kaikki influenssarokotukseen oikeutetut halutessaan saavat heille kuuluvan rokotteen.

Rokotteen valmiiksi saattamisessa noudatetaan rokotevalmistajan valmisteyhteenvedossa tai pakkausselosteessa annettuja ohjeita. Kansanterveyslaitos suosittelee kaikille ikäryhmille 0,5 ml kertaannosta influenssarokotetta. Lapsilla ja aikuisilla käytetään siis samaa rokotetta ja annosta.

Alle yhdeksänvuotiaalle lapselle, joka ei ole koskaan aikaisemmin saanut influenssarokotusta, suositellaan yhteensä kahta rokoteannosta suojan syntymisen varmistamiseksi. Toinen samansuuruinen annos annetaan aikaisintaan neljän viikon päästä ensimmäisestä. Lapsille, jotka edellisellä vuonna ovat saaneet 2 annosta influenssarokotetta, annetaan yksi tehosteannos. Niille lapsille, joiden edellisellä vuonna olisi pitänyt saada kaksi annosta rokotetta, mutta jotka saivat vain yhden, suositellaan tänä vuonna kahta annosta neljän viikon välein annettuna.

Haittavaikutusilmoitukset

Influenssarokote on yleensä hyvin siedetty. Anafylaktisen reaktion välittömään ensihoitoon on varauduttava kuten kaikissa rokotustilanteissa.

Vakavat tai odottamattomat haittavaikutukset tulee aina ilmoittaa haittavaikutusten ilmoituslomakkeella Kansanterveyslaitoksen rokoteosastolle. Ilmoittaminen on suotavaa, mikäli epäillään rokotteen yhteyttä astman pahenemiseen, hengitysteiden vinkumiseen tai neurologisiin oireisiin. Tavantomaisia paikallisreaktioita tai lämpöilyä ei tarvitse raportoida. Ilmoituslomake löytyy osoitteesta www.ktl.fi/rokoteturvallisuus.

Rokotusten seuranta

Annetut rokotukset kirjataan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 421/2004 mukaisesti joko rokotusten seurantalomakkeelle tai vastaavaan kohtaan terveyskeskuksen sähköisessä tietojärjestelmässä. Kirjauksesta on käytävä ilmi rokotetun henkilötietojen lisäksi rokotuspäivämäärä, rokotteen nimi, eränumero, pistoskohta, rokotustapa (esim. i.m.) sekä rokottaja. Merkintä lapsen rokotuksesta tehdään myös vanhemmille annettavaan lapsuusiän terveyskorttiin. Aikuisten rokotuksista tehdään merkintä henkilökohtaiseen terveyskorttiin.

Kun yleisen rokotusohjelman mukaisia rokotuksia annetaan **muualla kuin omassa terveyskeskuksessa**, tulee tieto rokotuksesta aina toimittaa rokotettavan henkilön kotikunnan terveyskeskukseen. Näin kunnan/kuntayhtymän rokotuskattavuustiedot saadaan ajan tasalle.

Kansanterveyslaitos seuraa kampanjan toteutumista ja vaikuttavuutta. Kunnan tai kuntayhtymän alueella rokotettujen 6-35 kuukauden ikäisten lasten, 3- 64-vuotiaiden lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluvien ja 65 vuotta täyttäneiden lukumäärät tulee toimittaa Kansanterveyslaitokseen 27.2.2009 mennessä.

Rokotustietojen kirjaamisen tulee olla tarkkaa, jotta rokotteiden käytöstä saataisiin oikeat tiedot. Influenssarokotusten raportointijärjestelmä on muuttunut. Paperilomakkeet ovat poistuneet käytöstä. Rokotustiedot tallennetaan suoraan KTL:n kattavuustietokantaan sähköisen tiedonsiirtojärjestelmän avulla. Kerättyjen tietojen perusteella julkaistaan Suomen viralliset influenssarokotuskattavuusluvut.

Tiedottaminen

Kuntien on tiedotettava tehokkaasti asukkailleen influenssarokotussuosituksesta ja paikallisista rokotusjärjestelyistä. Kansanterveyslaitos tiedottaa influenssarokotuksiin liittyvistä asioista valtakunnallisesti pääasiassa verkkosivujen kautta www.ktl.fi/influenssarokotukset.

Ajantasaista tietoa rokotetoimituksista ja rokotejakelusta on saatavissa KTL:n verkkosivuilta osoitteesta www.ktl.fi > Palvelut > Rokotelähtämö > Influenssarokotteiden jakelu.

Tuoreimmat influenssan esiintymistiedot löytyvät influenssalaboratorion verkkosivulta www.ktl.fi/flu.

Lisätietoja saa tarvittaessa Kansanterveyslaitokselta seuraavasti:

Rokotusta koskevat kysymykset p. (09) 4744 8243 klo 10-12

Rokotteen haittavaikutuksia koskevat kysymykset p. (09) 4744 8487 klo 10-12

Rokotetoimituksia koskevat kysymykset p. (09) 4744 8335

Rokotteen koostumusta ja säilytystä koskevat kysymykset p. (09) 4744 8326

Influenssan esiintyvyyttä koskevat kysymykset p. (09) 4744 8557.

Helsingissä, 12 päivänä syyskuuta 2008

Pääjohtaja

Pekka Puska

Osastonjohtaja

Terhi Kilpi

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lääninhallitukset

Terveyskeskusten tartuntatautiyhdyshenkilöt

Sairaanhoitopiirien tartuntataudeista vastaavat lääkärit

STAKES

Lääkelaitos

Työterveyslaitos

Puolustusvoimien terveydenhuolto-osasto

Rajavartiolaitos

Rikosseuraamusvirasto

Suomen Hammaslääkäriliitto

Suomen Lääkäriliitto

Suomen Terveydenhoitajaliitto

Terveydenhuollon oppilaitokset

Ylioppilaiden terveydenhoitoyksiköt